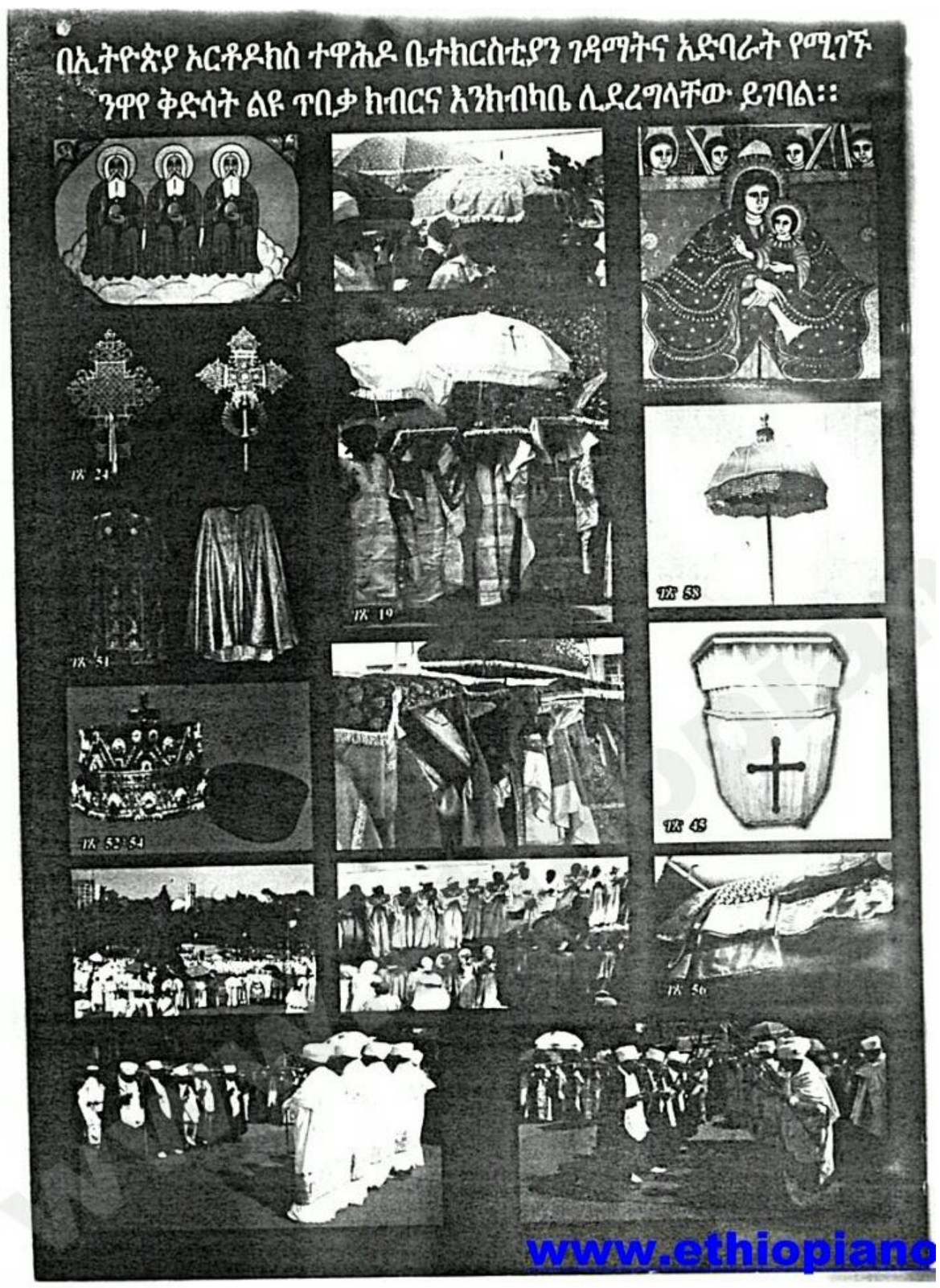

ንዋየ ቅድሳት

ሀገረ ስብከት ቤተ ክርስቲያን
የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ሀገረ ስብከት ቤተ ክህነት

አዘገጃጀት አጠቃቀምና ምሥጢር

«ነገር ግን ሁሉ በአገባብና በሥርዓት ይሁን»

1ኛ ቆሮ.14÷40

በሚሊዮን በለጠ አሰፋ

ጥቅምት 1999 ዓ.ም

ታርሞና ተስተካክሎ በድጋሚ

ጎንደር 2005 ዓ.ም

ታተመ

ያለ አዘጋጁ ፈቃድ በመሉም ሆነ በከፊል መልሶ
ማሳተም በሕግ ያስቀጣል::

© ሚሊዮን በለጠ አሰፋ 1999 ዓ.ም

ንዋየ ቅድሳት አዘገጃጀት አጠቃቀምና ምሥጢር

መጀመሪያ ጥቅምት 1999 ዓ.ም ታተመ
ሁለተኛ ጎዳር 2005 ዓ.ም ታተመ

መታሰቢያነቲ

የቅድስት ቤተክርስቲያን ቅርስ /ንዋየ ቅድሳትን/ ለመጠበቅ በየገዳማቱ ዋሻ ምሰው ገደል ቦርቡረው መሉ ጊዜያቸውን በጸሎት ሲያሳልፉ፤ ከተማ ሳያምራቸው ቆሎ ቆርጥመው፣ ዳዋ ለብሰው፣ ውርጭና ገሃነብ፣ ፀሐይና ወላፈን ሳይበግራቸው፤ በዚያው ህልፈተ ሕይወታቸውን ላደረጉ አባቶች ትሁንልኝ::

ምስጋና

ከሁሉ በፊት በልዩ ሁኔታ እግዚአብሔርን አመሰግነዋለሁ::

«በጎ ሥራ ለሚያደርጉ ሁሉ ምስጋና ክብርና ሠላም ያስፈልጋቸዋልና» (ሮሜ 2÷10)

1= ለኢ/አ/ተ/ቤ/ክ ጽርሐ ጽዮን ዘ/የአ/ኑ/ማኅበር እና የሥነ ጽሑፍና ኅትመት ሥራዎች ክፍል የመጀመሪያዉን ዕትም አንዳንድ ማስተካከያ በማድረግ ውድ ጊዜያቸውን በማረም ላይ አውለዋል፤ በዚህም ታርሞና ተስተካክሎ በድጋሚ ኅዳር 2005 ዓ.ም ታተመ::

2=የኮምፒዩተር ጽሑፍ ለሠራችልኝ ወ/ሪት ትዕግስት ጃምቦ

3=የመጽሐፉ ሽፋንና ውስጥ ሥዕላትን በማቀናበር "ግራፊክስ ዲዛይን" አቶ አብነት አየለ

4=ለባናዊ ማተሚያ ቤት ባለቤትና ሠራተኞች

ምስጋና ክብርና ሠላም ያስፈልጋችኋልና እነሆ!

ማውጫ

ርዕስ ገጽ

መግቢያ 8

የመጽሐፉ ዓቢይ ዓላማ 11

ምዕራፍ አንድ ንዋየ ቅድሳት 13

የንዋየ ቅድሳት አዘገጃጀት 14

የንዋየ ቅድሳት አጠቃቀም 15

በንዋየ ቅድሳት ላይ የሚደረግ ጸሎት 16

የንዋየ ቅድሳት ምሥጢር 17

ምዕራፍ ሁለት ታቦት መንበርና መስቀል

ታቦት 19

መንበር 23

መስቀል 24

የመስቀል አይነቶች 26

ምዕራፍ ሦስት መሥዋዕትና ምሥዋዕ.27

ስንዴና ወይን 28

ጸሕል 30

ጽዋዕ 31
እርፈ መስቀል 32
ዕውድ 33
አጎበር 33
ማኅፈዳት 33
መሶበ ወርቅ 34

ምዕራፍ አራት አገልግሎት ሰጭ ንዋያተ ቅድሳት

ሰንና ብርጥ 36
ሜሮን 37
ቀንዲል /ቅብአ ቅዱስ/ 38
ዕጣን 39
ጽንሐሕ 40
መዶዳይ 41
ጧፍና ሻማ 42
መቅረዝ 43
መክስተሪያ 44
አትሮንስ 44
መዶዳየ ምዕዋት 46
ቃጭል 46
ደወል 47
መቋሚያ 48

ምዕራፍ አምስት አልባሳት /ልብሰ ተክህኖ

የቀሳውስት ቀሚስ 50
ካባ 51
የቄስ ሞጣሕት 52
ቆብ 52
ጥምጥም 53
ማክበሪያ 53
ፈረጅያ 53
የዲያቆን ቀሚስ 53
ለምድ 54
የዲያቆን ሞጣሕት 54
አክሊል 54
ልብሰ ታቦት 56
መጎናጸፊያ 56
ቀጸላ 56
መጋረጃ 56
ምንጣፍ 57
ድባብ /ጥላ 58
ግምጃ 59
ማህደር 59

ምዕራፍ ስድስት የዜማ ዕቃዎች 60

በገና 61
መሰንቆ 63
እምቢልታ 65
መለከት 65
ዋሽንት 66
ከበሮ 66
ጸናጽል 68
አታሞ 70
ነጋሪት 71

ምዕራፍ ሰባት ቅዱሳት ሥዕላት 72

የቅዱሳት ሥዕላት አጠቃቀም 73

ምዕራፍ ስምንት ዕቃ ቤት

/ዕቃ ቤት/ የንዋየ ቅድሳት ማስቀመጫ 75
የንዋየ ቅድሳት መደርደሪያና ሣጥን 75
ዋቢ መጻሕፍት 77

መግቢያ

በባሕሪው ጎልፈት፤በመንግሥቱ ሽረት የሌለበት ልዑል እግዚአብሔር በስድስቱ ዕለታት ከፈጠራቸው ፍጥረታት ሁሉ ከፍተኛ ክብርና ባለሟልነትን ያደለው ለሰው በመሆኑ «ሰውን በምሳሌያችን ወይም በአርዓያችን እንፍጠር» ዘፍ.1÷26 ሲል የተናገረው አምላካዊ ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ ይነበባል።

ከፈጠረውም በኋላ በምድር ላይ ያሉትን ፍጥረታት ሁሉ ንዳ፣ ግዛ፣ዳኝና ቃኝ ሲል ሥልጣን ሰጥቶታል፤ ከአጠቃላይ ፍጥረታትም ላቅ ያለ እንዲሆን አእምሮው የሰፋ፣ የጎለበተ፣ ጥበብንና ማስተዋልን የተላበሰና ለአምላኩ የተገዛ አድርጎታል። የጥበብ ምንጭና የዕውቀት ባለቤት በመሆንም ማምለኪያውንና መገለገያውን በጥበቡ እያዘጋጀ የእግዚአብሔርን ፈቃድ በመፈጸም ሁልጊዜ «ፈቃድህ ይሁን» በማለት ይኖራል።

ለዚህም ነው በዓለም ላይ ትልቁ ፍጥረት ሰው ከእግዚአብሔር በታች ከአራዊነትና እዕዋት በላይ ታላቅነቱን የሚያረጋግጥለት አእምሮውን በመጠቀም ለሀገርና ለወገን እንዲሁም ለተተኪው ትውልድ የሚተርፍና የሚኮራበት ትሩፋትን፣ ቅርስንና ታሪክን የሚያወሳና ባሕል የሚያዳብርበት ንዋየ ቅድሳትን ከተለያዩ ነገሮች እያዘጋጀ ያስቀምጣል። የዚህም ግንባር ቀደም ተጠቃሽ አገር አገራችን ኢትዮጵያ ናት በላል የታሪክ ሽምያ አይሆንም።

በእግዚአብሔር ፈቃድ የሚኖሩ ሕዝቦች መኖሪያ የሆነችው ሀገረ እግዚአብሔር ኢትዮጵያ ከታቦት እስከ ከበሮና ጸናጽል ያሉ ንዋየ ቅድሳት መከማቻ አገር ናት። እንግዳ ተቀባይ ክብርት ሀገር በመሆኗም ታሪኳን፣ ባህሏንና ትርሲቷን ለመጎብኘት ከተለያዩ ሀገራት የሚከማቹባት ሁሉ በገዘርፈያና በሽያጭ ውድና ብርቅዬ ቅርሶቻችንን ባህር አሻግረው በተለያዩ ሀገራት ተከማችተው ይገኛሉ። እንዲያውም አሁን ለደረሰበት ሳይንስና ቴክኖሎጂ ርቀት መረማመጃ ሀገሮላቸው በልጽገውና ከብረው ከሕርቶሽ በተገኘ ንብረት የታሪክ ባለቤት ነን ባዮች ሆነዋል።

ሰውነትን ለሠዳምነትና ለዕለት ጥቅም በማሳወር የሌላውን ታሪክ በመስረቅ ባለ ታሪክ ነኝ ማለትና ታሪክን መቸርቸር ስግብግብነትና ከንቱነት ነው። አልፎ ተርፎም ለጥቃትና መከራ ይዳርጋቸዋል። እሊው በቱሉቫሽን እንደምናየው አደግን በለጸግን የሚሉ አገሮች በጎርፍ በአውሎንፋስ በጦርነት እንዲሁም በመኪና በአውሮፕላን ፣በባቡርና በመርከብ አደጋ ሲደርስባቸው እንመለከታለን።

የሆነ ሆኖ የተወሰዱብንን ቅርሶች ማስመለስና አሁን ያሉትንና አበው አባቶቻችን ያቆዩልንን ንዋየ ቅድሳት በክብርና በጥንቃቄ መያዝና ለተተኪው ትውልድ ማሰተላለፍ ይኖርብናል።

ይህም ሲሆን በቤተክርስቲያን ያሉ ንዋየ ቅድሳት ምሥጢር ያላቸው ስለሆኑ ይዞታቸውም ሆነ መልካቸውን መቀየር ጥሩ አይደለም::በስፋታቸው፣በጥበታቸው፣በብዛታቸው፣በዓይነታቸውም ሆነ በተለያዩ ረገድ ምሳሌ ያላቸው ስለሆኑ ጥንቃቄ ያሻቸዋልና ሁሉም ነገር በማስተዋል ቢሆን መልካም ነው::

የመጽሐፉ ዓቢይ ዓላማ

1. ንዋየ ቅድሳትን ከማዘጋጀታችን በፊት አዘገጃጀቱን፣ ከአዘጋጀን በኋላ አጠቃቀሙና ምሥጢሩን እንድናውቅ ከተዘጋጀበት ገዝተን የምንጠቀም ወይም መባ የምናቀርብ ከሆነም አውቀንና ተረድተን እንድንፈጽም::

2. *ምዕመናንና ምዕመናት ለቤተክርስቲያን የሚያቀርቡት* መባ /ስዕለት/ ንዋየ ቅድሳትን ነው:: እናም ምዕመናን ሲያቀርቡ ዕጣን ከሆነ ዕጣንነቱን እንጂ ጥራቱን አይመለከቱም ዘበብ ቢሆንም እንዲሁ የተበላሸና ለቤተ ክርስቲያን አገልግሎት እንኳን ሊውል ለምንም ነገር የማይጠቅም ያቀርባሉ::

በተጨማሪም እጣንና ሌሎች ንዋያተ ቅድሳት ለምሳሌ ዕጣን ፣ ዘበብ፣ ሻማና ጧፍ የመሳሰሉትን ብዙውን ጊዜ በየሜዳው አቧራ ላይ ስለሚገኙ አያያዛቸው ያማረ አይደለም:: ይህ ሲባል ንዕህና አይጠብቁም ማለት ብቻ ሳይሆን ክብርንም አይጠብቁም:: ምክንያቱም በአገልግሎቱ ላይ አሉታዊ የአመለካከት ተጽዕኖ ስለሚኖራቸው ነው::

3. ንዋየ ቅድሳቱ ማን፣ ለየት፣እንዴት፣ለጠቀምባቸውና ሊሰጣቸው የሚገባቸውን ክብር ተገንዝበን በድፍረትም ይሁን ባለማወቅ ያለ ማዕረጋቸን ከመንካትም ሆነ በነሱ ከመገልል ተቆጥበን በክብና በጥንቃቄ እንድናኖር::

www.ethiopia

4. ማንኛውም ክርስቲያን ኃላፊነቱን አውቆ የተረከበውን ቅርስ ጠንቅቆ በመገንዘብ አጥብቆ እንዲጠብቅና እንዲንከባከብ ነው።

5. ይህችን መጽሐፍ ያነበበ ወይም ቪንቲውን ሳያውቅ ቀርቶ በአስተርጓሚ ያስነበበ ኢትዮጵያዊ ሆነ የሌላ አገር ሰው ንበረታችንና ክብራችንን አውቆ ንዋየ ቅድሳቱን እንዳይነካና እንዳይዘልፍ፤እንዳይዘርፍም የወሰደውም ካለ በክብር እንዲመልስ ጭምር ነው።

ይህ ሁሉ እንዳይሆን ምዕመናኑ ይህችን አነስተኛ መጽሐፍ ቢያነቧትና ቢገነዘቧት የቤተክርስቲያናችንን ትክክለኛ ንዋየ ቅድሳት አውቀው እና መርምረው ያቀርባሉ።

ምዕራፍ አንድ

ንዋየ ቅድሳት

ንዋየ ቅድሳት ማለት ምን ማለት እንደሆነ ለማወቅ ይህ ሐረግ የሁለት ቃላት ጥምር ስለሆነ በተናጠል እንመልከት።

ንዋይ፡- ማለት ገንዘብ ፣ጥሪት፣ቅርስ፣ /ወርቅ፣ብር፣ክብት ሌላም ንብረት/ ይህም ማለት ከሣር፣ከእንጨት፣ከማዕድን፣ከብረት፣ከጭቃ፣ከቁርበት ከሌላም ሁሉ መልክና ቅርጽ ጌጥም ኖሮት የሚዘጋጅ ነው። ወይም እንዲሁ በራሱ ጥሬ ዕቃ ከንበረት ይቆጠራልና ይህም ንዋይ ይባላል።

ቅድሳት፡- ማለት ደግሞ ቅድስና ክብር ንጹሕ ጸጋ ያላቸው የእግዚአብሔር የሆኑ ለእግዚአብሔር አገልግሎት የተለዩ ማለት ነው። «እርሱ ግን <u>ከቅድስናው</u> እንድንካፈል ለጥቅማችን ይቀጣናል» ዕብ.12÷10

ንዋየ ቅድሳት፡- ከተመረጠ የተመረጠ ከተለዩ የተለየ ለዘለዓለም ስሙ የሚኖርበት ምርጥ ዕቃ ማለት ነው።

ይህም ስለሆነ ነው ዕቃው ወደ ቤተ መቅደስ ሲገባ ተባርኮና ተፀልዮበት የሚገባው፤ ከቡራኬ በኋላ ግን ተራ ዕቃ የነበረው ንዋየ ቅድሳት ሆኖ ለቤተመቅደስ የአምልኮ ሥርዓት መፈጸሚያ የክብር ዕቃ በመሆን በማንም የማይነካ ይሆናል።

www.ethiopi

«በተቀደሰች በንዋየ ቅድሳቱ በተመሠጠበት ሁሉ ላይ ተሾመው አበው» 1ኛዜና. 26÷26

«ደግሞም ለእግዚአብሔር ቤት አደባባዮችና በዙሪያው ለሚሆኑ ጓዳዎች ለእግዚአብሔር ቤት ለሚሆኑ በተ መሠጠበት ለንዋየ ቅድሳቱም ለሚሆኑ በተ መሠጠበት በመንፈስ ላሰበው ሁሉ ምሳሌን ሰጠው» 1ኛዜና. 28÷12

ንዋየ ቅድሳት በአጠቃላይ ለቤተ መቅደስ አገልግሎት የሚውሉ ዕቃዎች የሚጠሩበት ስም ነው::

የንዋየ ቅድሳት አዘገጃጀት

ለቤተ ክርስቲያን አገልግሎት የሚውሉ የመገልገያ ዕቃዎችን ለማዘጋጀት በቅድሚያ የሚሠሩበትን ነገር ማወቅና መምረጥ ያስፈልጋል::

ከንዋየ ቅድሳት ሁሉ የከበረ ታቦት ነው:: ታቦት ደግሞ በእግዚአብሔር ትዕዛዝ ከማይነቅዝ እንጨት እንዲቀረጽ ታዘዘ:: ዘጸ.25÷1-9

«እግዚአብሔር ሙሴን እንዲህ ሲል ተናገረው ስጦታ ያመጡልኝ ዘንድ ለእስራኤል ልጆች ተናገር በገዛ እጁ ሊሰጠኝ በልቡ የሚያምረው ሰው ሁሉ መባ ተቀበል:: ከእነርሱም የምትቀበሉት መባ ይህ ነው:: ወርቅ ፣ብር፣ነሐስ

ሰማያዊና ሐሙራዊ ቀይም ግምጃ ፤ጥሩ በፍታም የአቦስጣ ቁርበት የግራርም እንጨት የመብራትም ዘይት ለቅብዓት ዘይትና ለጣፋጭ ዕጣን ቅመም መረግድም ለኤፉድና ለደረት ኪስ የሚደረግ ፈርጥ በመካከላቸውም አድር ዘንድ መቅደስ ይሥሩልኝ እኔ እንደማሳይህ እንደ ማደሪያው ምሳሌ እንዲሁ ሥሩት::»ዘጸ.25÷1-9

ካለ በኋላ ገዙ ብሎ ዘጸ. 25÷10 ላይ ከማይነቅዝ እንጨት ታቦት እንዲሰራ ሲያመለክት

«ከግራር እንጨት ታቦት ይሥሩ ርዝመቱ ሁለት ክንድ ተኩል ወርዱም አንድ ክንድ ተኩል ቁመቱም አንድ ክንድ ተኩል ይሁን::»ዘጸ. 25÷10 በማለት አዘዘ::

እንግዲህ ንዋየ ቅድሳትን በምናዘጋጅ ጊዜ ከማይነቅዝና ከጠንካራ ነገር መሆን ይኖርበታል::

የንዋየ ቅድሳቱን አዘገጃጀት ከምንና በምን እንደሚሠሩ በዝርዝርና በሥዕላዊ መግለጫ በዚህ መጽሐፍ በየምዕራፍቹ ይገኛል::

የንዋየ ቅድሳት አጠቃቀም

ንዋየ ቅድሳት ቀደም ሲል እንዳየነውና ከቃሉም እንደምንረዳው ለአምላካችን ለልዑል እግዚአብሔር የአምልኮት ሥርዓት በምናከናውንበት ጊዜ ሁሉ የምንገለገልባቸው የተ ቀደሱ ዕቃዎችናቸው::ስለሆኑም ስንጠቀምባቸው በቤተ መቅደስ

መሆን አለበት። ከዚህ አልፎ በመኖሪያ ቤታችንና በረከሰ ቦታ ሁሉ የምንጠቀም ከሆነ የተቀደሰውን ቅዱስ ለሆነ እግዚአብሔር መሆኑ ቀርቶ ለርካሽና ለንጠአት ሥራ ሊሆን ነውና እንጠንቀቅ።

ዕጣን ለጸሎት ማሳረጊያና ለቅዱሳት ሥዕላት ማጠኛ መሆኑ ቀርቶ ለቡና ረከቦት የምናጤስ ከሆነ የተቀደሰውን ነገር ለሰይጣን አደረግን ማለት ነው። በገና ከበሮና ሌሎችን ማመስገኛ የዜማ ዕቃዎች ለአምላካችን መመስገኛ መሆኑ ቀርቶ ለዘፈን ብንጠቀመው አሁንም ለንጠአት ሥራ ተጠቅመናልና እናስተውል። የንዋየ ቅድሳቱን አጠቃቀም በተመለከተ በተናጠል የእያንዳንዱ በየርዕሱ በሚቀጥሉት ምዕራፎች ተዘርዝረዋል።

በንዋየ ቅድሳት ላይ የሚደረግ ጸሎት

በንዋየ ቅድሳት ላይ ሁሉ ጸሎት ማድረግ ተገቢ ነው። ይኸም ካህናት «እግዚአብሔር አምላክነ ኀር ወመሐረ ወቅዱስ...» የሚለውን ጸሎት ይጸልያሉ።

ጸሎት ላዕለ ማሕፈዳት ፣ጸሎት ላዕለ ጸሐል፣ጸሎት ላዕለ ጽዋዕ፣ ጸሎት ላዕለ ዕርፊ መስቀል፣ ጸሎት ላዕለ መሶበ ዘወርቅ የሚባሉ ጸሎቶች አሉ እነርሱን ሁሉ በተጠቀሱት ንዋያተ ቅድሳት ላይ በተራ በተራ ይጸልያሉ ::

ንዋያቱ በተደረገው ጸሎት ይከበራሉ። ካህናቱ ይኸን ጸልየው ካበቁ በኋላ በየመልካቸው ያስቀምጣሉ፤መንበሩን ፣ ጻሕሉንና ጽዋውንም ያለብሳሉ /ያጎናጽፋሉ/ ንዋያቱን ሲያስተናብሩ፡- *«እግዚአብሔር ማዕመረ ልብ ዘኩሉ ለለአሐዱ...» የሚለውን ጸሎት ይጸልያሉ። ደግሞም ካህናቱ ንዋየ ቅድሳቱን ሲያለብሱ ወይም ራሳቸው ልብሰ ተክህኖ ሲለብሱ የሚጸልዩት ጸሎት አለ። በእያንዳንዱ ንዋያ ቅድሳት ላይ የሚጸለየው ጸሎት ከተፈጠመ በኋላ ንዋየ ቅድሳቱን ያስተናበራሉ። አዘጋጅተው ከፈጸሙ በኋላም ባርከው ኩዳዊት መዝሙር ውስጥ በተለያዩ ቦታዎች የሚገኙትን መስዋዕቱን የሚመለከቱትን ተጠቃለው ቀርበዋል። ለምሳሌ፡-«ሃሌ ሉያ ወአንሰ በብዙኃነ ሕረትከ እበውዕ ቤተከ» የመሠሉትን ይጸልያሉ። ፍሬ ቅዳሴው በየጊዜው የሚለወጥ ሲሆን ይህ ግብዐተ መንጦላዕት የተባለው የጸሎት ክፍል ግን በማንኛውም ዕለትና ሰዓት አይለወጥም። /ትምህተ ክርስትና/*

የንዋየ ቅድሳት ምሥጢር

ምሥጢር ማለት ሰው ሳያውቀው እግዚአብሔር ብቻ በሚያውቀው መንገድ የሚከናወን ረቂቅ ሥራ ማለት ነው። ጌታችን መድኃኒታችን አየሱስ ክርስቶስ በዚህ ምድር በተመላለሰበት ጊዜ ሲያስተምር በምሳሌ ነበር። ይኸውም ሁሉም እንደሚገባው በሚያውቀው ነገር እየመሰለ ያስተምር

ነበር፤ ልክ እንደዚሁ ሁሉ ንዋየ ቅድሳትም በምሥጢር የነበሩ በምሳሌ የተነገሩ ናቸው። የንዋየ ቅድሳት ምሥጢር ወይም ምሳሌ በዝርዝር ተጽፏል። አንብቦ ምሥጢሩን መረዳት የእኛ ድርሻ ነው።

ሦስተኛ ክፍለ ትምህርት

ታቦት፣ መንበርና መስቀል

ምንም ቅዱሳን ንዋያትን ማበላለጥ የሚከብድ ቢሆንም የቤተክርስቲያናችን ሊቃ አድማሱ ጅምበሩ ለከሀዲያን መልስ ይሆን ዘንድ /ክብረ ሃይማኖት/ በሚል ርዕስ ካዘጋጁት መጽሐፋቸው ከንዋየ ቅድሳት ሁሉ በላይ ታቦት እንደሆነ አስገንበውናል ስለሆነም ከንዋየ ቅዱሳት ሁሉ አስቀድመን ታቦት መንበርና የጌታችን መድኃኒታችን አየሱስ ክርስቶስ ክቡር መስቀል እንመለከታለን።

ታቦት

ታቦት፡- ማለት በብሉይ ኪዳን (በኦሪት ዘመን) የጽላት ማደሪያ ነው፤ ጽላት ማለት ደግሞ ከዕብነ በረድ ቀርጾ አሥርቱን ቃላት በውስጡ ጽፎ እግዚአብሔር ለሙሴ የሰጠው ንዋየ ቅድሳት ነው።

ታቦትና ጽላት በሐዲስ ኪዳን አንድ ሆኖ ተቀርጾ ታቦት፣ጽላት እየተባለ ይጠራል /መሠዊያ/ በመባልም ይጠራል፤ ጽላት ሲቀረጽ ጻሕል ጽዋዕ እንዲይዝ ከቦታ ቦታ ለማዘዋወር እንዲቻል ተደርጎ ይቀረጻል፤ በጽላቱ ላይም «አልፋ ወኦ ቤጣ የወጣ» የሚለው የጌታችን ስም ይቀ ረጽበታል ከላይ ሥዕለ ሥላሴ ፣ ዝቅ ብሎ ሥዕለ ስቅለት ፣ በቀኝ ምስለ ፍቁር ወልዳ ፣ በስተግራ ዮሐንስ ፍቁረ እግዚእ፣

እንዲሁም መቅደሱ የተሠራለት ጸድቅ ሆነ ሰማዕት ሥዕሉ ይቀረጻል ስሙም ይሳፉለ።

ጽላተ ኪዳኑም ማኅደረ እግዚአብሔር ነው፤ ያለ ታቦትም መሥዋዕት አይሠዋም። /ሥርዓተ ቤተክርስቲያን/

«በታቦቱ ውስጥ እኔ የምሰጥህን ምስክር ታስቀምጣለህ» ዘጸ. 25÷16-17

«የስርየት መክደኛውንም በታቦቱ ላይ ታደርገዋለህ እኔም የምሰጥህን ምስክር በታቦቱ ውስጥ ታኖረዋለህ በዚያም ከአንተ ጋር እገኛለሁ የእስራኤል ልጆች ታዝዝ ዘንድ የምሰጥህን ነገር ሁሉ፤ በምስክሩ ታቦት ላይ ባለው ሁለት ኪሩቤል መካከል በስርየት መክደኛውን ላይ ሆኜ አነጋግርሃለሁ።»ዘጸ.25÷21-22

«እግዚአብሔርም ሙሴን ወደ እኔ ወደ ተራራው ውጣ በዚያም ሁን እነርሱን ታስተምር ዘንድ እኔ የጻፍሁትን ሕግና ትዕዛዝ የድንጋይም ጽላት እሰጥሃለሁ አለው።» ዘጸ.24÷12

«እግዚአብሔር ከሙሴ ጋር በሲና ተራራ የተናገረውን በፈጸመ ጊዜ በእግዚአብሔር ጣት የተጻፈባቸውን ከድንጋይ የሆኑ ሁለቱን የምስክር ጽላቶች ሰጠው» ዘጸ.31÷18

«እግዚአብሔርም ሙሴን አለው ሁለት የድንጋይ ጽላቶች እንደፊተኞቹ አድርገህ ጥረብ በሰበርካቸው በፊተኞቹ ጽላቶች ላይ የነበሩትን ቃሎች እጽፍባቸዋለሁ።» ዘጸ.34÷1-2

«አያሶም ካህናቱን የቃል ኪዳኑን ታቦት ተሸክማችሁ

በሕዝቡ ፊት አለፉ ብሎ ተናገራቸው ቃል ኪዳኑንም ታቦት ተሸክመው በሕዝቡ ፊት አለፉ» አ.ያሶ 3÷3-6

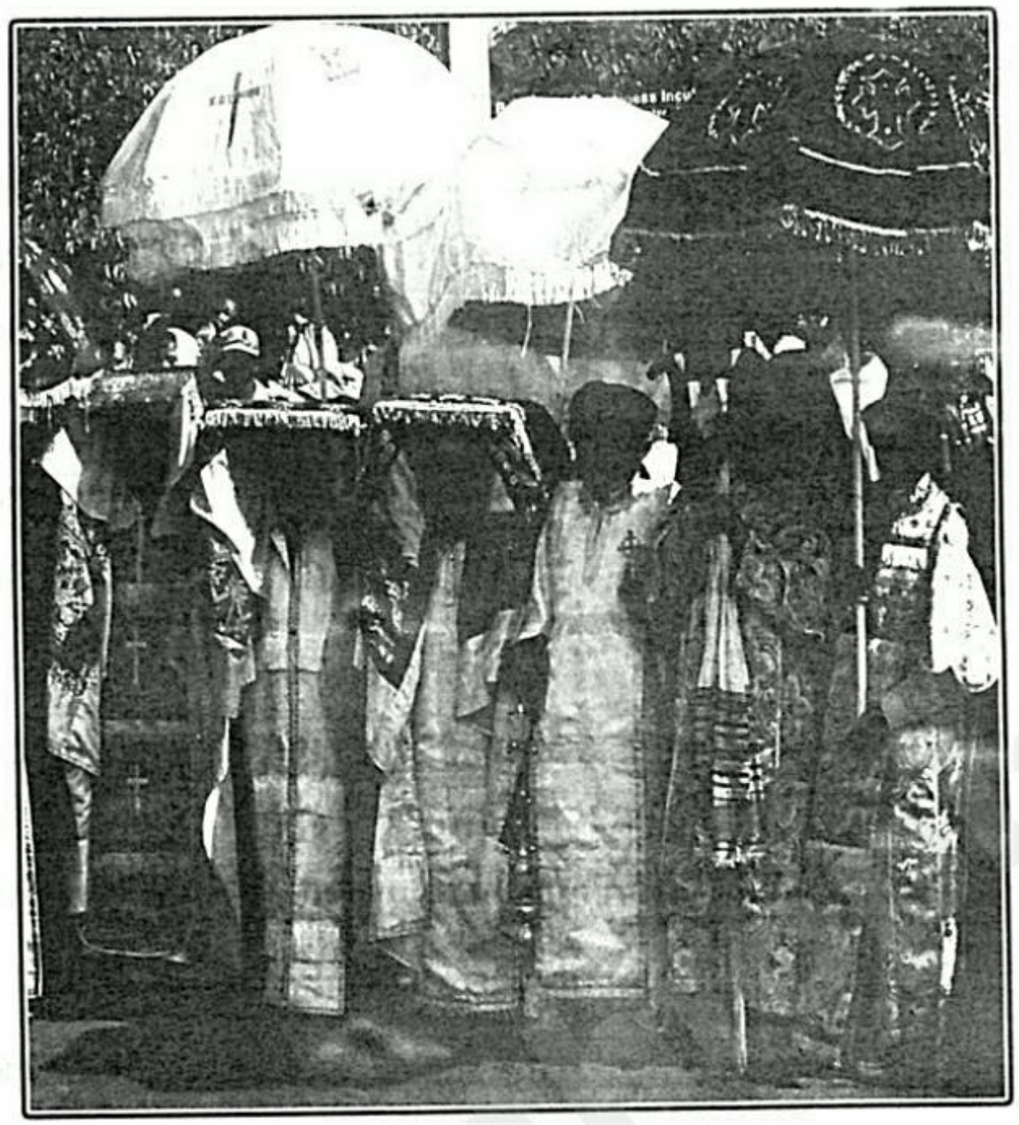
«ፍልስጥኤማውያንም የእልልታውን ድምፅ በሰሙ ጊዜ በዕብራውያን ሰፈር ያለው ይህ ታላቅ የእልልታ ድምፅ ምንድ ነው? አሉ የእግዚአብሔር ታቦት ወደ ሰፈር እንደ ገባ አስተዋለ።።1ኛሳሙ. 4÷6-7

«የእግዚአብሔር ታቦትንስ በጣዖት ቤት ውስጥ የሚያኖር ማን ነው? እኛ የሕያው እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ነን።።»2ኛ ቆሮ.6÷16

«በዚያም ውስጥ የወርቅ ማዕጠንት ነበረ ሁለንተናዋም በወርቅ የተለበጠች የኪዳን ታቦት በእርስዋም ውስጥ መና ያለባት የወርቅ መሶብና የበቀለች የአሮን በትር የኪዳኑም ጽላት ነበሩ።።» ዕብ.9÷4-5

«በሰማይም ያለው የእግዚአብሔር መቅደስ ተከፈተ የኪዳኑም ታቦት በመቅደሱ ታየ መብራትና ጽምዕም ነጎድጓድም የምድርም መናወጥ ታላቅም በረዶ ሆነ።» ራእይ 11÷19

«አቤቱ ወደ ዕረፍትህ ተነሥ አንተና የመቅደስህ ታቦት» መዝ. 131÷18

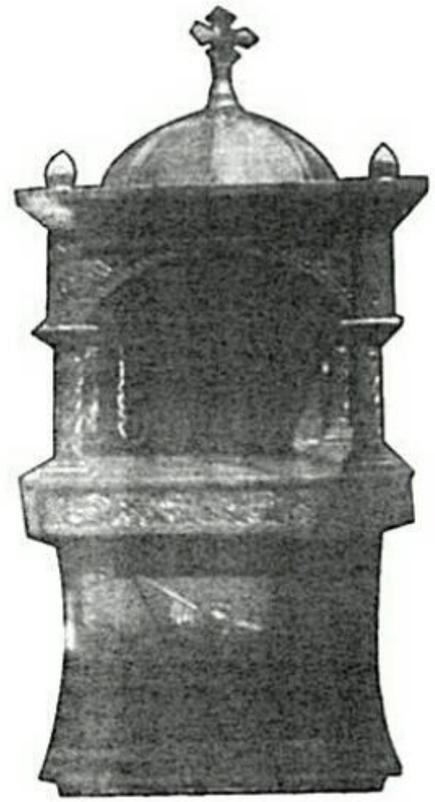
ስለ ታቦት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ

ዘጸ. 40÷20-21
2ኛሳሙ. 6
1ኛነገ.8
ዘዳ. 4÷13
ዘጸ. 5÷22
2ኛዜና. 35÷3

መንበር

መንበር ማለት፦ ማረፊያ መቀመጫ መኖሪያ የተለየ ከፍ ያለና የተከበረ የጽላት ማስቀመጫ ነው። ጽላቱ እንደታቦት በመንበር ይቀመጣል።

መንበር የእመቤታችን ምሳሌ ነው። እመቤታችን ዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በማህፀኗ ተሸክማ ዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን ቆይታለች።

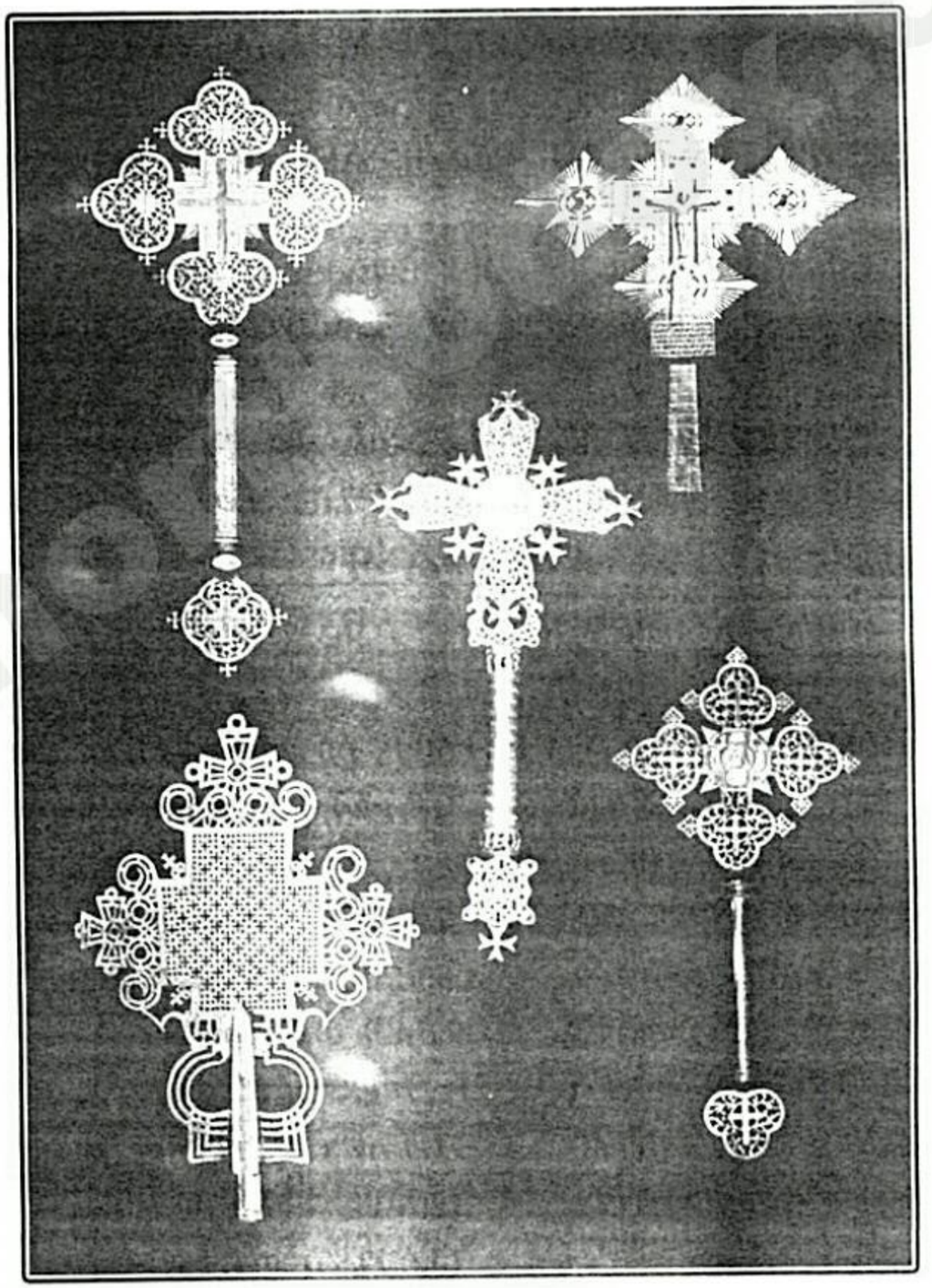
መስቀል

ጌታችን መድኃኒታችን አየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ከመሰቀሉ በፊት መስቀል የወንጀለኞች መቅጫ ነበር።

በአሪት ሥርዓት መስቀል ርግማን ውግዚን የሚሰቅሉበት / የሚቀጠቡት/ ነበር ኋላ ግን አርግማናችንን ሽሮ ጌታችን ስለ ተሰቀለበት የነዛነታችን አርማ ሆኖ ኃይላችንና መዳኛችን ይሆን ዘንድ ተሰጥቶናል። ለዚሁም ቅዱስ ጳውሎስ «ላላመኑት ሞኝነት ለእኛ ላመንበት ግን የእግዚአብሔር ኃይል ነው» ሲል አስረድቶናል።/1ኛቆሮ. 1÷18/

በቤተክርስቲያን ብዙ ዓይነት የመስቀል ማዘጋጃ /መሥሪያ ቁስ/ አለ እሱም እንጨት ፣ ወርቅ፣ብር፣ነሐስ፣መዳብና ብረት ይገኝ ብታል።

መስቀል ከእንጨት መቀረጹ ጌታችን የተሰቀለበት ስለሆነ፣ የወርቅ መስቀል ደግሞ ወርቅ ንጹህ ነው ጌታችን አምላካችን ንጹሓ ባሕርይ አምላክ ስለሆነ ነው፣ የብር መስቀል በአስቆሮቱ ይሁዳ አማካይነት ሠላሳ ብር ስመሸጠ ምሳሌ ነው፣ የነሐስ መስቀል የብሩህነት ምሳሌ ነው። የመዳብ መስቀል የአማናዊ ደሙ ምሳሌ ሲሆን የብረት ደግሞ የተቸነከረበት ሳኑን የተ ወጋበት ምሳሌ ነው።

የመስቀል አጠቃቀም በአምስት ክፍለን እንመለከታለን

1.የመጸር መስቀል መቀደሻ ከቅዳሴ በኋላ ዲያቆኑ አድንኑ እንዳለ ካህኑ ምዕመናንና ምዕመናትን የሚባርክበት ፣

2.በንዋየ ቅድሳት ላይ በሥዕል በጥልፍና በቅርጽ የሚዘጋጅ መስቀል፣

3.ካህናት የሚይዙት መባረክያ (ማሳለሚያ) መስቀል፣

4.ምዕመናንና ምዕመናት በአንገታቸው በማዕተብ የሚያስሩት መስቀል፣

5.በቤተክርስቲያንና በቤተልሔም ገልላት ላይ እንዲሁም በመቃብር ላይና በመሳሰሉት የሚሰቀል መስቀል ናቸው።

የመስቀል ዓይነቶች

በመስቀሉ ክብርና አጠቃቀም ሲባል የተለያዩ ቅርጽ እየያዘ ይዘጋጅ እንጂ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዓለምን ለማዳን ሲል የተሰቀለበት ዕዕ መስቀል አንድ ነው። በዚህ ርዕስ የመስቀል ዓይነቶች ተብለው የተገለፀው ለአጠቃቀምና ክብር ሲባል ነው።

1ቀራንዮ ሐዋርያ መስቀል
2.ቀርነ በግዕ መስቀል
3.አርዌ ብርት መስቀል
4.ዕፀ ሳቤቅ መስቀል
5.ዕፀ ሰርናይ መስቀል
6.ጽጌ ዳንጉላ መስቀል
7.ልሳነ ከለባት መስቀል
8.ትእምርተ ንትፈት መስቀል
9.ሐረገ ወይን መስቀል
10.ዓመደ ዓለም መስቀል
11.ትእምርተ ክዋክብት መስቀል
12.እሳተ ገቡእ መስቀል
13.ለንጊኖስ መስቀል

ምዕራፍ ሦስት

መሥዋዕትና ምሥዋዕ

1=መሥዋዕት:-በቀድሞው ዘመን ለመሥዋዕትነት የሚቀርበው የእንስሳት ወይም የአዝርዕት ውጤት ነበር። ይህም ሥርዓት ከጎላቱ አባት ከአዳም ጀምሮ በእነኖህ፣ በእነአብርሃም በእነያዕቆብ በእነሙሴ እንዲሁም እስከ ክርስቶስ ከድንግል ማርያም መወለድ ድረስ ሲሠራበት ቆይቷል። አሁን ግን በክርስቶስ ሥጋና ደም መሥዋዕትነት ሰው ሁሉ ዘለዓለማዊውን ቁርባን ማግኘት ችሏል። ይኸውም ቀሳውስት በቅዳሴ ጊዜ የሚያቀርቡት ኅብስትና ወይን በመለኮታዊ ምሥጢር ተለውጦ የጌታችን አማናዊ ሥጋና ደም በመሆኑ ነው። «የሕይወት እንጀራ እኔ ነኝ።» ዮሐ. 6፡35

«ሥጋዬን ያልበላ ደሜን ያልጠጣ የዘለዓለም ሕይወት የለውም።» ዮሐ.6፡53-54

«ከሰማይ የወረደ ሕያው እንጀራ እኔ ነኝ ሰው ከዚህ እንጀራ ቢበላ ለዘለዓለም ይኖራል እኔም ስለዓለም ሕይወት የምሰጠው እንጀራ ሥጋዬ ነው።» «እውነት እውነት እላችኋለሁ የሰውን ልጅ ሥጋ ከልበላችሁ ደሙንም ካልጠጣችሁ በራሳችሁ ሕይወት የላችሁም ሥጋዬን የበላ ደሜን የጠጣ የዘለዓለም ሕይወት አለው። እኔም በመጨሻው ቀን አስነሣዋለሁ ሥጋዬ እውነተኛ መብል ደሜም እውነተኛ መጠጥ ነው» ዮሐ.6፡51-59

«ጎበስቱን አንስቶ ባርኮ ቆርሶም እንካችሁ ይህ ሥጋዬ ነው ጽዋውንም አንስቶ አመስግኖም ሰጣቸው እንዲህም አለ

ሁላችሁም ከእርሱ ጠጡ ስለ ብዙዎች ኃጢአት ማስተሰሪያ የሚፈስ የአዲስ ኪዳን ደሜ ነው።/ማቴ. 26÷26-29

ሀ.ስንዴና ወይን

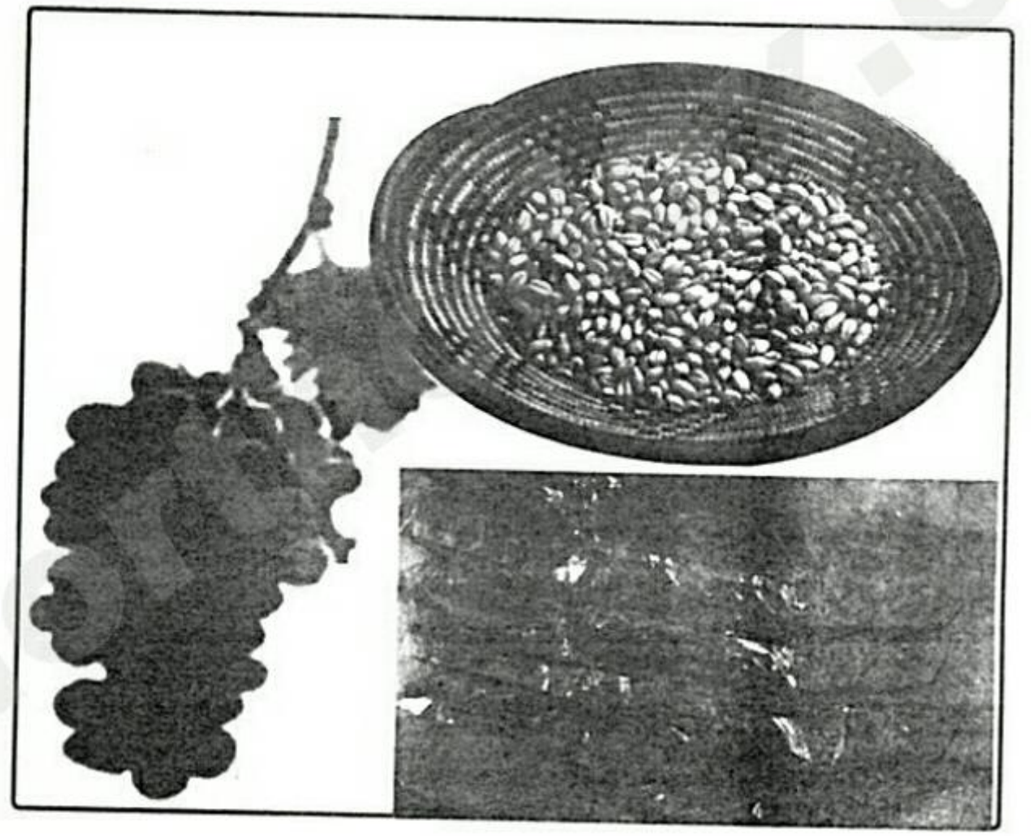
ሁሉን ማድረግ የማይሳነው አባቶ. ጊዜ «ከሰው መርጦ ለሹመት ከእንጨት መርጦ ለታዖት» እንዲባል ሁሉ፡- ከአገዝዕት መካከል ስንዴንና ወይንን መርጦ በጸሎት ተባርኮ ሥጋና ደም እንዲሆኑ አድርጓል።

«በልቤ ደስታ ፈጠመርክ ከስንዴ ዋሬ ከወይን ከዘይትም በዛ»መዝ.4÷6

«መልክ ጴዲቅ በወይን በስንዴ ያሠሣ ነበር»ዘፍ.14÷18 /ዕብ. 7÷1-3

ለቁርባን /ለመሥዋዕት/ የሚቀርብ ሥንዴና ወይን በወቅቱ የደረሰ፣ወፍ ያልጠረጠረው ሻግ ያላገኘውና ነቀዝ ያልበላው ሆኖ በንቱራ ወይም በማከማቻ ሥፍራ ያልከረመ መሆን አለበት።

ጎብስቱ ለመሥዋዕት ሲዘጋጅ ያላረረ ሆኖ በላዩ ላይ አሥራ ሦስት መስቀል ባለው ማህተም ታትሞ ይዘጋጃል፤ ወይኑም ለመሥዋዕት ሲዘጋጅ ደረቅ ያለ /ቂንጣ/ ሆኖ ንጹህ መሆን አለበት የሚጨመረው ውሃ ከሲሶ (1/3) የበለጠ መሆን የለበትም።

ምሥጢሩ፡-ስንዴ የሰብ ሥጋን ወይኑ ትኩስ ደምን ይመስላሉ

ስለ ወይን የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ

ዘፍ. 14÷18	ሕዝ. 17÷6	ኢሳ. 16÷10
ዘኁ. 6÷3	አሞጽ. 9÷13	ኢሳ. 1÷8
ዘኁ. 13÷23	1ኛሳሙ. 25÷18	ኢሳ. 5÷1-2
ማቴ. 9÷17	ማር. 12÷1	ዮሐ. 15÷2
ዘሌ. 25÷3-5	ዮሐ. 2÷6	

ስለ ስንዴ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ

ዘጸ. 9÷32	ማቴ. 13÷25-30	ማቴ. 3÷12
ዘጸ. 34÷22	ሉቃ. 22÷31	የሐ/ሥራ. 27÷38
ዘዳ. 8÷7-9	ዮሐ. 12÷24	መዝ. 80 (81)÷16

2=ምሥዋዕ:- ምሥዋዕ ማለት ሥጋወ-ና ደመ- ማቅረቢያ ነው። ለእግዚአብሔር መሠዊያ ምርጥ ዕቃ ነው።

ሀ.ጻሕል:- ከወርቅ፣ ከብር፣ ከነሐስና ከብረት የሚሠራ ሳድጓዳ ወይም ዝርግ ወጭት /ሳሕን/ ነው። ጻሕል የጎበስቱ ማስቀመጫና ማክበሪያ ሆኖ ልዩ ክብርና ምሥጢር አለው።

ምሥጢሩ:- ጻሕል የእመቤታችን ምሳሌ ነው ፤ እመቤታችን
-ጌታን በማህፀኗ የመሸከሚ ምሳሌ ነው፤ ጌታችን የተወለደበት ግርግም የጻሕል ምሳሌ ነው ተወልዶ አድሮበታልና።
-ጌታችን የተቀበረበት መቃብርም ለጻሕል ምሳሌ ነው።
ሦስት ቀን ሦስት ሌሊት አድሮበታል።
ምሳሌ 25÷11 ማቴ.14÷8 2ኛዜና. 4÷8 ማቴ. 23÷25

ለ.ጽዋዕ:- ከወርቅ፣ ከነሐስ፣ ከመዳብና ከብረት ይሠራል። ለመጠጫ የሚሆን በተለይ ለቁርባን ጊዜ የጌታችን ክቡር ደም የሚያዝ የሚከብርበት ምርጥ ዕቃ ነው።

ምሥጢሩ:- የእመቤታችን ማህፀን ነው አብሳሪው መልአክ ወደ ድንግል መጥቶ በሚያበስር ጊዜ እርሷም እኔ ድንግል ሳለሁ ይህ እንዴት ይሆንልኛል ባለችው ጊዜ «መንፈስ ቅዱስ በአንቺ ላይ ይመጣል የልዑልም ኃይል ይጸልልሻል ስለዚህ ደግሞ ከአንቺ የሚወለደው ቅዱሱ የእግዚአብሔር ልጅ ይባላል።» ሉቃ. 1÷35 ሲላት እመቤታችንም «እነሆኝ የጌታ ባሪያ እንደቃልህ ይሁንልኝ» ሉቃ 1÷38 ባለችው ጊዜ አካላዊ ቃል በማህፀኗ አደረ የደመ መለኮት ማደሪያ ጽዋውም የማህፀነ ማርያም ምሳሌ ሆኖአል።አካላዊ ቃል በማህፀኗ ተቋጠረ፤ ይህም የጽዋው ምሥጢር ነው።

በዕለተ ሐሙስ ክርስቶስ ለደቀመዛሙርቱ «ይኸ በነገው ዕለት ለዓለም ድህነት የሚፈሠው ደሜ ነው ሁላችሁም ጠጡት» ማቴ. 26÷27 ብሎ የሠጣቸው ስለሆነ ነው። በጽዋዕ የሚቀርብበትም ምክንያት ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለኛ ኃጢያትና በደል ማስተሠረያ በዕለተ ዓርብ በዕፀ በመስቀል ላይ ደሙን ሲያፈስ መላእክት የሚንጠባጠበውን ክቡር ደሙን የተቀበሉበት ጽዋዕ ስለሆነ ነው።

ተጨማሪ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ

አስቴር 1÷7	ማቴ. 20÷22-23	ራእይ 16÷1
ኤር. 16÷7	ማቴ. 26÷39	ራእይ 15÷7
1ኛዜና.28÷17	ዮሐ. 18÷11	ራእይ 5÷8
መዝ 11÷6	መዝ(22) 23÷5	

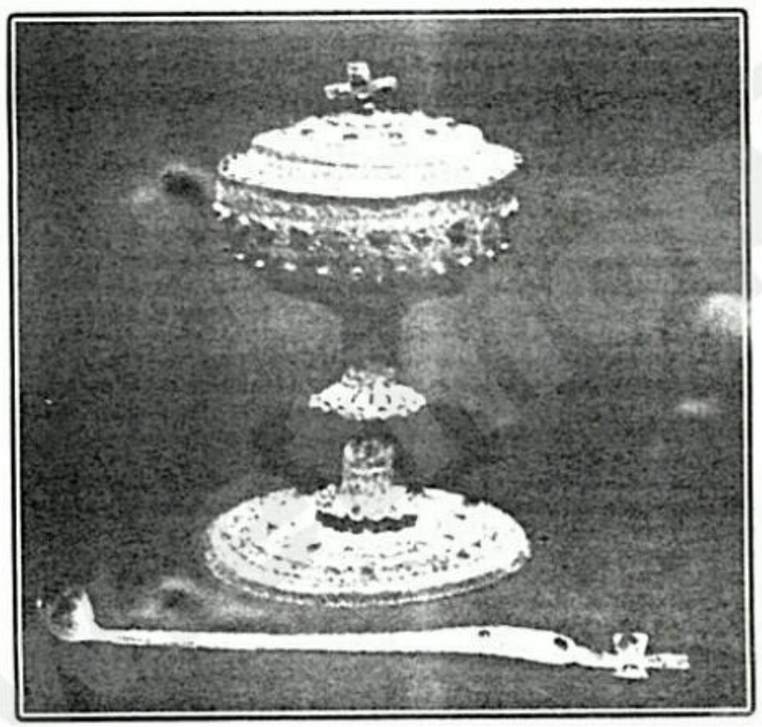
ሐ. እርፈ መስቀል:- ማንኪያ፣ መቅኝ፣ መጨለለፊያ ማለት ሲሆን ከወደ አጀማመሙ መስቀል ይኖረዋል። የሚዘጋጀው ከወርቅ፣ ከብር፣ ከነሐስ፣ ከብረት ከእንጨት ነው። ነገር ግን ጽዋው ከተሰራበት ቁስ በተመሣሣይ መዘጋጀት አለበት።

እርፈ መስቀል አገልግሎቱ ከዙር ደመና ለቆራቢያንና ቆራቢያት የሚያቀብሉበት ዕቃ ነው።

ምሥጢሩ:- ኢሳይያስ ከንፈሩን ከለምድ የነጻበት ፍህም የያዘ ጉጠት ኢሳ. 6÷6

-ክርስቶስ ሥጉን የተወጋበት ጦር ምሳሌ.

-ከወደ መያዣው ያለው መስቀል የጊታችን ደም መስቀል ላይ መፍሰሱን ያመለክታል።

መ. ዐውድ:- በቁርባን ጊዜ ጸሐሉ የሚቀመጥበት ዕቃ ነው። ቅዱስ ሥጋው እንዳይወድቅ /እንዳይነሣብ/ መከለያ ይሆናል። ዐውድ የሚዘጋጀው ከነሐስ፣ ከብረትና ከእንጨት ነው።

ምሥጢሩ:- ዐውድ ማለት አደባባይ ማለት ነው፤

-ጊታችን በጲላጦስ አደባባይ የፈረዱበት ምሳሌ ነው።

-በቅዳሴ ጊዜ በሕዝብ ፊት የሚቆመው ዐውድም የዚህ ድርጊት ምሳሌ ነው።

ሠ. አኅበር:- ዐውደ ላይ የሚደፋ ከእንጨት ወይም ከብረት የተሰራ ሦስት እግር ያለው ሆኖ አገልግሎቱም ከላይ የሚለበሰው ልብስ ሥጋውን እንዳይነካ የሚከልልና ክብር የሚሰጥ ነው።

ምሥጢሩ:- ጊታ ተቀብሮበት የነበረው ማኅተመ መቃብር ምሳሌ ነው።

ረ.ማኅፈዳት:- አምስት የልብስ እራፊዎች አሉ፤ ምሳሌነታቸው እንደሚከተለው:-

1. ዐውዱ የሚለበሰው የእመቤታችን ድንግልና
2. ጸሐል ላይ የሚነጠፈው የሰፋድል(በማህፀን ውስጥ ያለ የህፃን መጠቅለያ
3. በጎበስቱ ላይ ያለው አኅበር ላይ ያሉት ሦስቱ የአብ የወልድ የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌዎች ናቸው። አብ ለማጽናት ወልድ በተለየ አካሉ ሥጋ በመዋሐድ መንፈስ ቅዱስ ለማንጻት ሦስቱ አድረውበታል።

ሰ. መሶበወርቅ:- ሕብስቱን ከቤተልሔም ማምጫ ሲሠን አሠራሩም እግዚአብሔር ሙሴን እንዳዘዘው ሽምሽርሽሪን ከሚባል ከሚይነቅዝ እንጨት ነው። በአሥት ጊዜ ግን ከስንደዶ ሳር ይሠራና ላዩ በወርቀዘቦ ይጌጣል።

ምሥጢሩ:- መሶቡ የእመቤታችን ምሳሌ ነው፤

- ወርቀዘቦው የእመቤታችን ንጽህናዋና የድንግልናዋ ምሳሌ ነው፤

- ሕብስቱ የአማናዊው ወልደ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው፤

- ከቤተልሔም ወደ ቤተመቅደስ የሕብስቱ በመሶበ ወርቅ መሐድ ጊታችን በቤተልሔም ዋሻ ተወልዶ ካደገ በኋላ በሠላሣ ሦስት ዓመቱ ወደ ቀራንዮ ለመሠዋት (ተሰቅሎ ሊሞት) የመሄዱ ምሳሌ ነው።

